

II

L' aigua termal que ab tanta abundó 'ns doná la Providencia, y á la que nostra Vila deu sa anomenada, naix á la Plassa de la Constitució y cases vehines, y surt de la terra ab una escalfor tant intensa que sols la tenen major les aigues d' altres quatre manantials del mon. Nostre aigua termal raja á 70.º de calor en la font del *Lleó* y á 60.º en la de *La Canaleta*, essent molt mes baixa sa temperatura en la font anomenada del *Angel*, que 's troba adossada á la paret nord del' Iglesia, lo qual es degut á que 'l *Lleó* y *La Canaleta* rajan aprop de son naixement, y la del *Angel* va aconduida desde la Plassa al llarch de tot el carrer de Barcelona, y en tant dolentes condicions, que pert 17.º desde son punt d'origen. Aquestos caudals que son d' exlussiva propietat del poble, ab els de les cases de banys, suman un total de mes de 350 plomes d' aigua, que casi en sa totalitat podria utilisarse pera regar les hortes de Vall d' aquesta Vila. En quant á les demés condicions físicas, poca cosa la diferencien de les altres aigues, puig apart de trobarse una mica untoses al tacte, y de que un cop fredes, tenen un regust suaument enllotat, per son aspecte clar y transparent com per sa densitat y falta de olor, se troben iguals. Lo que físicament parlant, tenim d' assenyalar d' aquestes aigues, es son terme d' electricació, cosa que atribuim á sa termalitat y á sa procedencia.

Sempre s' ha dit que 'l calor de dites aigues, reconeix una causa exclusivament volcánica, cosa que no 'ns sabem explicar, puig ab els molts transtòrns sísmichs ocurreguts, y ab les erupcions volcániques que seguidament tenen efecte, jamay ha disminuít son caudal, ni tampoch s' ha aumentat sa temperatura. No volém per aixó negar mes ó menos influencia al calor central, puig tothom creu que nostres aigues provenen d' una fondarfa espatarrant, y com que á mida que penetrém en la terra se nota l'augment de un grau de calor per cada trenta ó trenta dos metres que's profundisa y per aixó convenim en que sa temperatura la deuen en part al calor central. Pero per lo dit respecte als fenòmens sísmichs y volcánichs, fa pensar que bona part de sa escalfor prové de les diferentes reaccions químiques que en son diposit ó en son camí tenen lloch á fi de lograr la disolució de les substancies que porten. No se'ns argüeixi que altres aigues que contenen moltes mes sals en disolució tenen baixes temperatures, puig en general, totes aquestes, abans d' eixir á flor de terra, segueixen vetes rocoses que tenen llarchs trajectes relativament, somers y